

Strasburg, dnia 1. 7. 2014 r.
COM(2014) 392 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY I
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO**

**W dążeniu do odnowy konsensusu w sprawie egzekwowania praw własności
intelektualnej:
Plan działania UE**

KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY I EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO

W dążeniu do odnowy konsensusu w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej: Plan działania UE

1. WPROWADZENIE

W marcu 2014 r. Rada Europejska potwierdziła raz jeszcze wielką wagę, jaką przywiązuje do własności intelektualnej jako kluczowego katalizatora wzrostu gospodarczego i innowacji, podkreślając jednocześnie konieczność walki z podrabianiem dla zwiększenia konkurencyjności przemysłu UE na skalę globalną¹. Prawa własności intelektualnej (PWI) są jednym z podstawowych środków, za pomocą których przedsiębiorstwa, twórcy i wynalazcy zabezpieczają swoje zyski z inwestycji w wiedzę.

Jak wynika z niedawnych badań, sektory o dużym nasyceniu PWI stanowią około 39 % unijnego PKB (o przybliżonej rocznej wartości 4,7 bln EUR), oferując – pośrednio i bezpośrednio – nawet do 35 % ogółu miejsc pracy². W praktyce, poprzez przyznanie czasowych praw wyłącznych, sprawy własności intelektualnej są bezpośrednio związane z produkcją i dystrybucją nowości i autentycznych towarów i usług, z korzyścią dla wszystkich obywateli. Warunkiem osiągnięcia tych celów jest optymalna, sprawna i oszczędna „infrastruktura” w sferze własności intelektualnej (WI), obejmująca kwestie uznawania, rejestracji, wykorzystywania oraz zrównoważonego wdrażania wszelkich form PWI³.

Unii potrzeba twórczej innowacji, aby mogła utrzymać konkurencyjność w stosunku do krajów o niższych kosztach pracy, energii i surowców, jednocześnie tworząc warunki sprzyjające innowacji, dzięki którym przedsiębiorstwa europejskie wyprowadzą nas, drogą handlu, z kryzysu. Dlatego szczególnie gałęzie przemysłu oparte na wiedzy odgrywają główną rolę w realizacji strategii „globalnego wymiaru Europy” i „Europy 2020”.

W niniejszym komunikacie skoncentrowano się na kwestii egzekwowania praw własności intelektualnej. Ma on na celu wyciągnięcie konsekwencji z konsensu, że polityka egzekwowania praw własności intelektualnej powinna być ukierunkowana na zwalczanie działalności naruszającej prawo WI na skalę komercyjną, która jest najbardziej szkodliwa. Jego celem jest zaproponowanie nowych instrumentów polityki w zakresie egzekwowania prawa, takich jak zasada podążania śladem pieniędzy (z ang. „follow the money”), co

---

¹ Konkluzje Rady Europejskiej z 20-21 marca 2014 r., s. 5 i s. 6.

² *Intellectual Property Rights intensive industries: contribution to economic performance and employment in Europe (Sektory o większym nasyceniu własnością intelektualną: wkład w wyniki gospodarcze i wpływ na rynek pracy w Europie)*. Zob.: oami.europa.eu.

³ Zob.: ec.europa.eu/internal_market/intellectual-property.

pozwała na pozbawienie sprawców naruszenia na skalę komercyjną dostępu do dochodów, które zachęcają ich do takiej działalności.

Przypadki produktów, a mianowicie towarów i usług wprowadzanych do obrotu z pogwałceniem cudzej własności intelektualnej dotyczą nas wszystkich jako obywateli, konsumentów, przedsiębiorców i podatników. Działalność na skalę komercyjną łamiąca zasady ochrony własności intelektualnej zniechęca do inwestycji w twórcze innowacje, w ten sposób podcinając podstawy do tworzenia miejsc pracy.

Rozmiary działalności komercyjnej, polegającej na łamaniu praw własności intelektualnej nie są łatwe do oszacowania, niemniej szeroko omawiane są jej gospodarcze skutki⁴. Niedawny raport o praktykach przestępczych, obejmujący konsultacje z udziałem ponad 800 dyrektorów i prezesów wskazuje, że w 2013 r. 11 % badanych przedsiębiorstw padło ofiarą naruszeń ich praw własności intelektualnej⁵. Statystyki ogólnounijne dotyczące towarów zatrzymanych przez organy celne na zewnętrznych granicach UE w związku z podejrzeniem naruszenia PWI wykazują ponad 90 000 przypadków w samym 2012 r.⁶. Około 70 % z tych spraw dotyczyło usług pocztowych i kurierskich, co jest świadectwem rozwoju handlu elektronicznego. W sumie zatrzymano prawie 40 mln artykułów o szacunkowej wartości – po cenach równoważnych oryginalnych towarów – blisko 1 mld euro. W jednym z państw członkowskich oszacowano, że w 81 % przypadków produkty te były powiązane z działalnością przestępczości zorganizowanej⁷. Obliczono, że chociaż suma nielegalnych dochodów uzyskanych z tego rodzaju przestępczości zorganizowanej przekroczyła 100 mln EUR, całkowite koszty dla gospodarki tego państwa – przy uwzględnieniu utraty bezpośrednich dochodów dla legalnych przedsiębiorstw, straty dochodów na rzecz Skarbu Państwa, utraconych miejsc pracy i wysokich kosztów egzekwowania, przekraczają tę kwotę niemal pięciokrotnie (470 mln EUR).

Praktyki naruszeń praw własności intelektualnej tej skali są nie tylko podstępne, ale szczególnie trudne do umiejscowienia. Niezależnie od tego, jak wiele robimy, aby zniechęcić do takich przestępstw, choćby przez zwiększenie legalnej oferty online konkurencyjnych towarów i usług, łatwy zysk z dystrybucji i sprzedaży fałszywek nie przestanie skłaniać do takich działań. Biorąc pod uwagę tempo, w jakim działania te mogą być rozwijane i wykorzystywane, zasadnicze znaczenie ma wdrożenie precyzyjnych systemów wykrywania i sprawnych środków zapobiegawczych.

---

⁴ Opracowanie firmy RAND Europe z 2012 r. – sprawozdanie na temat skali łamania praw własności intelektualnej na rynku wewnętrznym („Measuring IPR infringements in the internal market”) omawia sfinansowane przez przemysł oceny tej kwestii i ich ograniczenia: http://ec.europa.eu/internal_market/iprenforcement/docs/ipr_infringement-report_en.pdf

⁵ Zob.: kroll.com.

⁶ Zob.: ec.europa.eu/taxation_customs.

⁷ https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/246390/horr73.pdf. Cyberprzestępczość nie jest uwzględniona w tych szacunkach.

Jednocześnie tego rodzaju środki muszą być proporcjonalne, a stosując je należy minimalizować wszelkie ryzyko, że zostaną one wykorzystane do praktyk antykonkurencyjnych, które mogłyby przeszkadzać w pojawieniu się nowych innowacyjnych produktów i modeli biznesu, bezpodstawnie ograniczając wolności podstawowe. Konieczna skuteczność wykrywania wymaga wymiany informacji między zainteresowanymi stronami, a przede wszystkim między krajowymi organami egzekucyjnymi. W konsekwencji, jeśli zamiarem Komisji jest skuteczne zniechęcenie do działalności fałszerskiej na skalę komercyjną, musimy wprowadzić kompleksowy, zrównoważony i elastyczny system, zdolny do szybkiej reakcji na trudno uchwytnie wyzwania, jakie napotkamy w dążeniu do ogólnounijnej gospodarki wiedzy XXI wieku.

Zgodnie ze strategią „Europa 2020” i bez uszczerbku dla trwających przeglądów legislacyjnych, niniejszy komunikat ustanawia dziesięciopunktowy plan działania⁸. W obliczu ewolucji potrzeb, Komisja zamierza wdrażać cały szereg stosownych działań we współpracy z Urzędem Harmonizacji Rynku Wewnętrznego (UHRW), który od czerwca 2012 r. jest siedzibą europejskiego obserwatorium do spraw naruszeń praw własności intelektualnej⁹ (dalej zwanego „obserwatorium”). Działania te, z pomocą działań towarzyszących i wymienionych badań, stanowią pierwszy zdecydowany krok w kierunku stworzenia efektywnego systemu egzekwowania praw własności intelektualnej w przypadku naruszeń na skalę komercyjną na szczeblu UE i krajowym. Celem powinno być doprowadzenie do nowego porozumienia w sprawie tego, w jaki sposób prawa własności intelektualnej są wykonywane, w pełni angażującego wszystkie zainteresowane strony. Komisja będzie monitorować realizację niniejszego planu działania i apeluje do Parlamentu Europejskiego, Rady i państw członkowskich, do Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, obserwatorium i zainteresowanych stron, o aktywne zaangażowanie się w dalsze kroki w tym kierunku.

Komunikat uzupełniono strategią w zakresie ochrony i egzekwowania praw własności intelektualnej w krajach trzecich, nie zaniehbując jednocześnie rozwoju ściślejszej współpracy organów celnych UE i państw trzecich w odniesieniu do handlu towarami z naruszeniem PWI, przewidzianej w unijnym planie działań organów celnych.

Wszystkie te działania mają na celu zagwarantowanie, żeby istniejący dorobek prawny UE w zakresie przepisów dotyczących własności intelektualnej, w tym dotyczących dochodzenia i egzekwowania praw w postępowaniu cywilnym, był skutecznie stosowany i

---

⁸ Proponowane działania nie wywierają na budżet żadnego wpływu, który wykraczałby poza środki przewidziane na ten cel na nadchodzące lata zgodnie z oficjalnym programem Komisji.

⁹ Rozporządzenie (UE) nr 386/2012 z dnia 19.4.2012 r. powierza UHRW rozmaite zadania mające na celu ułatwienie i wspieranie działań organów krajowych, sektora prywatnego i instytucji unijnych w zakresie walki z naruszeniem praw własności intelektualnej. Zadania te nie obejmują udziału w konkretnych operacjach bądź dochodzeniach prowadzonych przez władze krajowe, ani kwestii objętych częścią III, tytuł V Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (np. współpracy policyjnej i w sprawach karnych).

upowszechniany. Ich wspólnym celem jest, po pierwsze: wykorzystanie wszelkich środków, aby skutecznie odstraszyć od wprowadzania na rynek i rozpowszechniania podrobionych produktów i utrudnić obrót nimi (zarówno w UE oraz w coraz większym stopniu na powiązanych rynkach ościennych), a po drugie, co za tym idzie, pobudzenie inwestycji, wzrostu i zatrudnienia w sektorach nasyconych kapitałem WI, należących do najważniejszych dla naszych gospodarek. Nawet najbardziej surowe egzekwowanie przepisów nie rozwiąże tego problemu, który wymaga pogłębionej dyskusji oraz uświadomienia tak konsumentom, jak i producentom daleko idących konsekwencji naruszania praw własności intelektualnej.

2. KAŻDE Z OGNIW ŁAŃCUCHA WARTOŚCI WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ MA SWOJĄ ROLE DO ODEGRANIA

2.1. Falszywka czy oryginał? - Uświadamianie konsumentów, pracowników i klientów

Konsumenci, pracownicy i przedsiębiorcy nie zawsze są świadomi skali komercyjnej działalności fałszerzy i strat dla gospodarki powodowanych przez podróbki. Straty obejmują znaczące negatywne skutki takich działań dla dochodów budżetowych, związane z tym koszty dla podatników, konkurencyjności legalnej działalności oraz powiązania z przestępczością na dużą skalę. Tymczasem konsumenci nie zawsze są w pełni świadomi szkód, jakie grożą im samym w związku z zakupem podróbek, w szczególności w odniesieniu do ochrony ich własnego zdrowia i bezpieczeństwa.

Obserwatorium ogłosiło 25 listopada 2013 r. przekrojowe wyniki badań opinii publicznej w kwestii własności intelektualnej, podsumowujące stan świadomości obywateli w tej dziedzinie¹⁰. Przegląd oparto na przeglądzie literatury, jakościowych badaniach na 250 Europejczykach w wieku od 15 do 65 roku życia oraz na badaniu ilościowym, w którym ponad 26 000 Europejczyków wyraziło swoje poglądy w ankiecie telefonicznej. Chociaż to dopiero pierwszy krok, badanie wykazało wyraźne niedostatki poziomu wrażliwości, szczególnie wśród młodszych respondentów, na skalę wpływu naruszeń praw własności intelektualnej na kwestie ochrony i tworzenia miejsc pracy w sektorach związanych z własnością intelektualną. Badanie wykazało także, że wielu spośród młodych Europejczyków zgodziło się z poglądem, że korzyści z infrastruktury własności intelektualnej są w dużej mierze udziałem dużych przedsiębiorstw. Wobec powyższego Komisja stwierdza potrzebę bardziej dogłębnych i skoordynowanych konsultacji w kwestii działań uświadamiających oraz przekrojowych i łatwo dostępnych narzędzi informacji w całej UE¹¹.

---

¹⁰ Zob.: oami.europa.eu.

¹¹ Komisja podjęła niedawno inicjatywę, która ma zwrócić uwagę na szkodliwy wpływ naruszeń własności intelektualnej ze szkodą dla legalnych produktów – zwłaszcza w pewnych sektorach – na ekonomiczną sytuację obywateli, związany z uszczupleniem rynku pracy oraz wpływów do budżetu państwa. Prawdziwa cena podrabianych produktów – bliższe informacje: http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/tajani/stop-fakes/index_pl.htm

Przyszłe działania powinno charakteryzować wielokierunkowe podejście, wraz z analizą, dlaczego pokolenie cyfrowe w coraz większym stopniu korzysta z produktów powstałych w wyniku naruszania praw własności intelektualnej, jakimi są podróbki. Konieczne są nieustanne działania służące usunięciu pozostałych barier, utrudniających rozwój i upowszechnianie na jednolitym rynku produktów wytwarzanych z poszanowaniem praw własności intelektualnej, spełniające oczekiwania konsumentów epoki cyfrowej. Powinny one opierać się także na zidentyfikowanych dotychczas białych plamach w świadomości konsumentów i wymiernej skuteczności dotychczasowych kampanii uświadamiających w państwach członkowskich. Sprawozdanie obserwatorium o postrzeganiu kwestii własności intelektualnej dostarcza użytecznych informacji w tym zakresie.

Obserwatorium utworzyło internetowy zbiór najlepszych praktyk z dotychczasowych krajowych kampanii uświadamiających. Łamanie praw własności intelektualnej może być znacząco zredukowane poprzez lepsze informowanie wszystkich podmiotów na jednolitym rynku (obywateli, konsumentów, pracowników, przedsiębiorców i władz publicznych) o możliwościach dostępu do atrakcyjnej, dostępnej i przystępnej cenowo oferty produktów własności intelektualnej na całym jednolitym rynku. W 2014 r., opierając się na rosnącej bazie wiedzy wynikającej z przeprowadzonych badań, obserwatorium będzie wspierać państwa członkowskie w opracowaniu i rozpoczęciu kampanii informacyjnych mających na celu podniesienie świadomości wśród obywateli Unii na temat skutków naruszania praw własności intelektualnej, zwłaszcza dla zatrudnienia i gospodarki. Celem tych kampanii powinno być również ułatwienie konsumentom dostępu do produktów wytworzonych z poszanowaniem własności intelektualnej na całym jednolitym rynku oraz uprzytomnienie konsumentom korzyści, jakie zapewni im świadome korzystanie z oryginalnych produktów, z punktu widzenia norm bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, a także obowiązujących przepisów w dziedzinie praw konsumenta.

Działanie 1: Komisja będzie w dalszym ciągu wspierała wysiłki obserwatorium i organów krajowych w zakresie opracowania i wszczęcia ukierunkowanych kampanii nowej generacji. Nie chodzi tylko o kampanie uświadamiające obywatelom, zwłaszcza młodzieży, szkody gospodarcze, jakie niosą ze sobą podróbki, oraz kampanie na temat zagrożeń dla zdrowia i bezpieczeństwa korzystających z podróbek, ale również o kampanie uwypuklające korzyści dla konsumentów kupujących oryginały oraz ułatwiające dostęp do takich produktów.

2.2. Posiadacz praw własności intelektualnej odpowiedzialny za zapewnienie integralności łańcucha dostaw

Rozpowszechnienie technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT) ułatwiło rozwój coraz to dłuższych – często o wymiarze globalnym – łańcuchów dostaw. Umożliwiło ono również ograniczenie kosztów magazynowania, wraz z nastaniem nowej logistyki dostaw „dokładnie na czas” (ang. „just in time”). Ponadto ICT umożliwiło upowszechnienie bezpośredniej dostawy do konsumenta końcowego. Te przemiany były wprawdzie korzystne, jednak zostały one wykorzystane również przez podmioty gospodarcze naruszające PWI. Przejawia się to poprzez rosnące znaczenie małych przesyłek towarów nielegalnych z punktu widzenia

własności intelektualnej, szybkie pojawianie się na rynkach wielu produktów i znikanie z nich przez naruszających prawa WI, jak również infiltrację najsłabszych części łańcucha dostaw, które również obejmują wiele krajów. Co za tym idzie, zważywszy na rosnące zainteresowanie odbiorcy końcowego w etycznych zasadach konkretnych przedsiębiorstw, przegląd łańcuchów dostaw pod kątem ograniczenia ryzyka podróbek ma również istotne walory rynkowe i prestiżowe w kontekście działalności o dużym nasyceniu PWI na jednolitym rynku bądź sprzedaży na ten rynek¹².

Komisja początkowo będzie badała możliwości utworzenia dobrowolnie stosowanego europejskiego systemu w tej sprawie, zachęcając do podejmowania tego typu obowiązku należytej staranności w ramach najlepszych praktyk w wielu sektorach o dużym nasyceniu PWI poprzez propagowanie i uświadamianie ludziom rachunku kosztów i korzyści systematycznego stosowania systemów jakościowego audytu, objętych normami ustanowionymi przez uznane organizacje międzynarodowe. Konkretnie, do końca 2014 r. Komisja zorganizuje warsztaty dla zainteresowanych stron dotyczące stosowania należytej staranności w łańcuchu dostaw, w celu zapobiegania łamaniu prawa własności intelektualnej na skalę komercyjną. Będzie to dotyczyło dostawców, posiadaczy praw, pośredników (w tym także platform internetowych, wyszukiwarek, importerów itp.), państw członkowskich, środowisk uniwersyteckich i organizacji pozarządowych.

ICT odgrywa również istotną rolę w zabezpieczeniu dystrybucji detalicznej i systemów logistycznych, a zatem ułatwia wykrywanie fałszerstw i wykluczanie podrobionych produktów z obrotu. W trosce o bezpieczeństwo łańcuchów dystrybucji produktów, i dla zabezpieczenia przed produktami podrobionymi, stosuje się technologie zarządzania inwentarzem, jak na przykład: połączenie systemu identyfikacji pojedynczych produktów (dwuwymiarowe kody kreskowe) z wykorzystaniem zdalnej identyfikacji radiowej (RFID). Poprzez swoje Wspólne Centrum Badawcze aktywne w tej dziedzinie, Komisja sporządzi następnie sprawozdanie podsumowując, jak nowe rozwiązania technologiczne wzmacniające pozycję konsumentów będą pomocne w walce z podrabianiem i piractwem. Aby pomóc odkryć pochodzenie towarów transportowanych oraz w ramach wspierania procesu oceny ryzyka, finansowane przez program ramowy UE w zakresie badań i rozwoju badania nad bezpieczeństwem koncentrują się na łańcuchach dostaw kontenerowych. Niezależnie, staraniem Wspólnego Centrum Badawczego opracowano również narzędzie informatyczne pn. *Contraffric*, pozwalające służbom celnym na analizę tras i przemieszczeń poszczególnych ładunków kontenerowych sprowadzanych do UE¹³. Proponowane warsztaty będą służyły ocenie możliwości zastosowania technologii identyfikacji i śledzenia różnorodnych form dystrybucji i sprzedaży detalicznej w różnych modelach biznesowych, na których opierają się przedsiębiorstwa sektorów o dużym nasyceniu PWI, a także poinformowaniu uczestniczących przedsiębiorców o sprawdzonych rozwiązaniach.

¹² Rozporządzenie (UE) nr 995/2010 z dnia 20.10.2010 r. ustanawia obowiązek należytej staranności dla podmiotów gospodarczych wprowadzających produkty z drewna na rynek.

¹³ Zob.: ec.europa.eu/dgs/jrc.

Działanie 2: Komisja zainicjuje serię konsultacji z udziałem wszystkich zainteresowanych stron, w tym społeczeństwa obywatelskiego, w odniesieniu do stosowania należytej staranności w całym łańcuchu dostaw w celu zapobiegania naruszaniu własności intelektualnej na skalę komercyjną. Na podstawie zebranych informacji, zamierza następnie opracować unijny system należytej staranności dla tych potrzeb. W pierwszym rzędzie będzie ona starać się zachęcać do dobrowolnego korzystania z tego mechanizmu, pod ścisłą obserwacją, by monitorować ewentualne zapotrzebowanie na kolejne inicjatywy.

2.3. Zasada podążania śladem pieniędzy („follow the money”): dialogi zainteresowanych z całej branży o niedopuszczaniu fałszywych produktów do obiegu internetowego

Zawieranie umów między podmiotami praw i godnymi zaufania partnerami biznesowymi, dotyczących zaopatrzenia, promocji, dystrybucji i sprzedaży ich produktów jest bardzo ważne w kontekście spełnienia dwóch celów: szybkiego wykrywania i przerwania działalności fałszerskiej na skalę komercyjną. Wszelkie takie porozumienia powinny zawierać integralne mechanizmy ochrony praw podstawowych i konkurencyjnego środowiska, skoncentrowane w szczególności na zapobieganiu potencjalnym nadużyciom. Takie umowy, gdy są prawidłowo stosowane, to mechanizm szybkiego reagowania w razie naruszenia WI. Dialogi zmierzające do zawarcia takich umów obejmują spotkania reprezentatywnej grupy zainteresowanych stron, skupione na konkretnych problemach oraz szukaniu praktycznych rozwiązań, które muszą być realistyczne, zrównoważone, proporcjonalne i sprawiedliwe dla wszystkich zainteresowanych. Zainicjowane przez Komisję dialogi mają zmierzać do ułatwienia opracowywania protokołów ustaleń, ustanawiających zasady, które można stosować w ramach umów dwustronnych. Celem jest pozbawienie osób naruszających własność intelektualną nieuczciwego dochodu. Dialog pierwszy, poświęcony ograniczeniu sprzedaży podrabianych produktów na platformach internetowych, doprowadził do sporządzenia stosownego protokołu ustaleń w 2011 r.¹⁴. Stosowne sprawozdanie z oceny z kwietnia 2013 r.¹⁵ zawierało wniosek, że można je poszerzyć, w celu włączenia kolejnych zainteresowanych stron. Uwzględniając wszystkie zmiany sytuacji, Komisja podejmie nowe dialogi zainteresowanych stron w 2014 r. i 2015 r., z udziałem podmiotów świadczących usługi reklamowe, usługi płatnicze oraz spedycyjne, z myślą o osiągnięciu w 2015 r. dalszych protokołów ustaleń, które pomogą w niedopuszczaniu fałszywych produktów do obiegu internetowego. Równolegle, obserwatorium będzie przeprowadzać analizę porównawczą wspólnych praktyk pomiędzy posiadaczami praw i partnerami biznesowymi z siedzibą w państwach członkowskich i krajach trzecich.

¹⁴ Zob.: ec.europa.eu/internal_market/iprenforcement.

¹⁵ COM(2013) 209 z 18.4.2013.

Działanie 3: Komisja ułatwi rozwój dalszych dobrowolnych protokołów ustaleń w celu zmniejszenia intratności naruszeń o skali komercyjnej w środowisku online, w wyniku dialogu z zainteresowanymi stronami z udziałem dostawców usług reklamowych oraz usług w zakresie płatności i transportu.

2.4. Pomoc MŚP w egzekwowaniu ich praw własności intelektualnej

UE zapewnia harmonizację zasad roszczeń w sprawach cywilnych w przypadku naruszenia praw własności intelektualnej w dyrektywie z 2004 r. w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej¹⁶. W nawiązaniu do komunikatu z 2010 r.¹⁷ Komisja podjęła szeroko zakrojone konsultacje społeczne, mające na celu potwierdzenie, czy jej tekst jest wciąż odpowiedni wobec licznych wyzwań na polu egzekwowania praw własności intelektualnej. Pod koniec 2012 r. Komisja udostępniła zainteresowanym stronom kwestionariusz w celu zebrania informacji, służących sprawdzeniu faktycznej ogólnodostępności dróg dochodzenia roszczeń ponad granicami w sprawach cywilnych naruszeń WI dla wszystkich podmiotów praw, a zwłaszcza dla MŚP. Ponadto zbadała, czy sądy w państwach członkowskich działały wystarczająco szybko oraz czy nie brakowało im odpowiedniej specjalizacji. Wyniki badania opublikowano w styczniu 2013 r.¹⁸. Na tej podstawie Komisja rozważy, czy konieczne są dalsze działania w celu usprawnienia pewnych procedur dochodzenia roszczeń w sprawach cywilnych, jak choćby roszczeń o niewielkiej wartości, na rzecz małych i średnich przedsiębiorstw. Wysokie koszty i komplikacje postępowania często zniechęcają innowacyjne MŚP do egzekwowania ich praw własności intelektualnej, nawet wynikających z kluczowych patentów stanowiących standard (SEP), a co za tym idzie mogą prowadzić do nadużyć na rynku przez większych konkurentów. Na szczeblu Unii istnieje już szereg aktów prawnych w dziedzinie postępowania cywilnego. Ostatnio Komisja wystąpiła z wnioskiem¹⁹ dotyczącym usprawnienia i ulepszenia obecnej formy europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, w postaci jednolitej formy postępowania dostępnej we wszystkich państwach Unii (na mocy rozporządzenia (WE) nr 861/2007). Był to kolejny element całego zbioru inicjatyw Komisji mających skłonić państwa członkowskie do poprawy skuteczności ich krajowych systemów wymiaru sprawiedliwości, jak chociażby unijna tablica wyników wymiaru sprawiedliwości²⁰.

Działanie 4: Komisja zamierza poddać analizie i opisać w sprawozdaniu wszystkie aktualne inicjatywy krajowe zmierzające do poprawy procedur dochodzenia roszczeń cywilnych dla MŚP, zwłaszcza w odniesieniu do roszczeń o nieznacznej wartości, a następnie rozważyć możliwości dalszych działań w tej dziedzinie.

¹⁶ Dyrektywa 2004/48/WE z 29.4.2004.

¹⁷ COM(2010) 779 z 22.12.2010 r.

¹⁸ Zob.: ec.europa.eu/internal_market/consultations.

¹⁹ COM(2013) 794 final

²⁰ http://ec.europa.eu/justice/effective-justice/files/justice_scoreboard_communication_en.pdf

Wysokie koszty i stopień komplikacji procesu sądowego często zniechęcają innowacyjne MŚP do egzekwowania swoich praw własności intelektualnej. W związku z tym dochody MŚP z innowacyjnych inwestycji wciąż pozostawiają do życzenia, powstrzymując je przed rozszerzaniem działań w zakresie badań i rozwoju. W niektórych państwach członkowskich działają krajowe programy i fundusze, mające na celu uregulowanie tej sytuacji, np. poprzez poprawę możliwości ubezpieczenia kosztów ochrony prawnej[w sprawach patentowych]. W 2015 r., w razie potrzeby, Komisja dokona z pomocą obserwatorium przeglądu skuteczności wspomnianych systemów krajowych, jak również systemów krajów trzecich. Na tej podstawie Komisja będzie zasięgała opinii w sprawie wyników przeglądu za pośrednictwem zielonej księgi, prowadząc ewentualnie do inicjatywy politycznej, gdyby zaszła taka potrzeba.

Działanie 5: Komisja wyda zieloną księgę, aby skonsultować z zainteresowanymi stronami potrzebę dalszych działań UE w oparciu o najlepsze rozwiązania stosowane w systemach wsparcia MŚP finansowanych na szczeblu krajowym w celu egzekwowania przysługujących im praw własności intelektualnej.

Obserwatorium mogłoby z pożytkiem uwzględnić w swoich różnych działaniach specyfikę MŚP, w tym ich ograniczone zasoby, jeżeli chodzi o egzekwowanie ich praw własności intelektualnej. Jako podmioty praw, MŚP często potrzebują więcej informacji w celu dostosowania swoich strategii marketingu lub dystrybucji, może je ograniczać również brak umiejętności i wiedzy specjalistycznej, aby skutecznie chronić swoją własność intelektualną. Dlatego też Komisja nie szczędzi wysiłków na rzecz rozwijania systemu wsparcia²¹ uwzględniającego również kwestie egzekwowania własnych praw, umacnia i koordynuje wysiłki szczebla krajowego poprzez projekt IPorta; udziela przy tym doradztwa w sprawach WI w działalności międzynarodowej w Europejskim Punkcie Informacyjnym IPR, i w punktach informacyjnych PWI dla MŚP w krajach trzecich²². System ten współpracuje ściśle z sektorem ogólnego wsparcia dla przedsiębiorstw, krajowym wsparciem ds. WI i z obserwatorium.

2.5. Systemy zwrotu zapłaconej sumy: narzędzie dla konsumenta

Wystawcy niektórych kart kredytowych i debetowych oferują systemy zwrotu zapłaty, do pewnej wartości, dzięki którym konsument może zakwestionować i odmówić zapłaty za usługi lub produkty, których nie chciałby zakupić, gdyby miał świadomość, że ma do czynienia z podróbką. W niektórych państwach członkowskich systemy te są wymagane przez prawo. Systemy takie oczywiście łagodzą skutki nadużyć finansowych, lecz mogą także przyczyniać się do tego, że konsumenci, którzy otrzymali towary i usługi z naruszeniem prawa WI nie musieliby za nie płacić lub mogą następnie ubiegać się o

²¹ http://ec.europa.eu/enterprise/initiatives/ipr/what-are-iprs/index_en.htm

²² [Więcej informacji na ten temat zawiera przywołany wyżej komunikat Komisji „Handel, wzrost gospodarczy i prawa własności intelektualnej – na rzecz ochrony i egzekwowania praw własności intelektualnej w krajach trzecich” COM 2014 (...).]

odszkodowanie. Programy te mogą odegrać istotną rolę w ograniczaniu nieuczciwie zdobytych zysków dostawców podróbek. W 2014 r. Komisja rozpocznie konsultacje na temat systemów zwrotu płatności i innych systemów potwierdzenia płatności, które mogłyby ograniczyć wpływy z działalności naruszającej prawa WI na skalę komercyjną. Poprzez publiczne konsultacje zbadane zostaną możliwości podjęcia działań w tej dziedzinie.

Działanie 6: Komisja opublikuje zieloną księgę, aby skonsultować się z zainteresowanymi stronami na temat wpływu systemów zwrotu i pokrewnych na zwalczanie naruszeń praw własności intelektualnej na skalę komercyjną. Na tej podstawie będzie badała możliwości i zakres ewentualnych działań, jakie mogłyby podjąć w tej sprawie.

3. WSPÓLDZIAŁANIE WŁADZ PUBLICZNYCH

3.1. Współpraca między organami krajowymi

W Europie bez granic wewnętrznych, ze względu na transnarodowy charakter przestępczości zorganizowanej zaangażowanej w łamanie PWI, zachodzi pilna potrzeba zacieśnienia współpracy między organami krajowymi, instytucjami UE, agencjami UE w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych, odpowiednimi państwami trzecimi i innymi partnerami. W tym kontekście w czerwcu 2013 r. Rada ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych postanowiła²³ – w szczególności w świetle przeprowadzonej przez Europol oceny zagrożenia poważną i zorganizowaną przestępczością – uznać za priorytet na lata 2014-2017 rozbicie grup przestępczości zorganizowanej zaangażowanych w produkcję i dystrybucję podrobionych towarów z pogwałceniem przepisów ochrony zdrowia, bezpieczeństwa – w tym: żywności – oraz wytwarzanie towarów niespełniających stosownych norm.

Mając na celu realizowanie kolejnych priorytetów wspomnianych konkluzji Rady w sprawie zwalczania poważnej i zorganizowanej przestępczości, państwa członkowskie pracują nad rocznymi planami działań operacyjnych przy udziale Sekretariatu Rady, Komisji, Eurojustu, Europolu i innych zainteresowanych agencji unijnych²⁴. Realizacja tych działań będzie regularnie monitorowana. Komisja jest gotowa wspierać państwa członkowskie poprzez możliwe środki współfinansowania takich działań.

Unijny plan działań w obszarze ceł służący zwalczaniu naruszania PWI w latach 2013-2017²⁵ stanowi ramy wspólnych działań z udziałem 28 krajowych administracji celnych w celu

²³ Konkluzje Rady z dnia 7.6.2013 r. określające priorytety w walce z poważną i zorganizowaną przestępczością.

²⁴ Działania te zmierzają w szczególności do poprawy jakości informacji i danych wywiadowczych dla celów analizy strategicznej i operacyjnej, rozpoznawania priorytetowych, znaczących grup przestępczości zorganizowanej do rozpracowania, rozwijania dochodzeń finansowych i narzędzi odzyskiwania mienia, propagowania multidyscyplinarnej współpracy w ramach UE oraz usprawnienia współpracy z najważniejszymi krajami pochodzenia i tranzytu oraz wszelkimi odpowiednimi partnerami.

²⁵ Rezolucja Rady z dnia 10.12.2012 r.

sprawniejszego zwalczania przypadków naruszeń PWI na zewnętrznych granicach UE. Przewiduje on opracowywanie dostosowanych do potrzeb rozwiązań w kwestii dostaw towarów naruszających PWI zakupionych w internecie za pośrednictwem usług kurierskich i paczek pocztowych. Dalsza kontynuacja współpracy transgranicznej i międzyinstytucjonalnej jest konieczna. Komisja zorganizuje w 2015 r. konferencję z udziałem przedstawicieli organów celnych, policji i wymiaru sprawiedliwości, aby określić, w jaki sposób można doprowadzić do takiej wzmocnionej współpracy.

To trudne zadanie, jakim jest dokładniejsze monitorowanie ewoluujących tendencji w egzekwowaniu PWI poza granicami UE, omawiane jest równoległe w komunikacie Komisji o aktualizacji jej własnej „Strategii egzekwowania praw własności intelektualnej w krajach trzecich” z 2004 r.²⁶. W kontekście negocjacji umów o wolnym handlu, UE ma zamiar uzyskać istotne zobowiązania ze strony rządów państw trzecich, aby osiągnąć wysoki poziom egzekwowania praw własności intelektualnej, i ułatwić w ten sposób handel produktami o dużym nasyceniu WI. Należy również pogłębić współpracę organów celnych w całej UE i krajach trzecich w odniesieniu do handlu podróbkami, jak to przewidywał unijny plan działań w obszarze ceł²⁷.

Niektóre państwa członkowskie ustanowiły specjalne jednostki ds. przestępczości w sferze WI podlegające ich jurysdykcji, w celu uniknięcia dublowania działań w ramach strategii egzekwowania przepisów WI przez właściwe organy w tych państwach członkowskich. Obserwuje się niedociągnięcia i podobne ryzyko powielania działań w ramach współpracy między państwami członkowskimi. Władze często mają trudności w śledzeniu i wykrywaniu działań związanych z łamaniem PWI ponad granicami w obrębie Unii, a tym samym rzadko mogą zaplanować i przeprowadzić dochodzenia i operacje transgraniczne w ramach jednolitego rynku.

Bez szkody dla prowadzonych obecnie postępowań²⁸, Komisja stwierdza, że współdziałanie wszystkich organów krajowych odgrywających rolę w ochronie WI może być pogłębione poprzez utworzenie grupy ekspertów z udziałem organów wszystkich zainteresowanych państw członkowskich²⁹. To gremium, umożliwiające zarówno wymianę najlepszych praktyk, jak i debatę nad ukierunkowaniem polityki WI, mogłoby wnieść istotny wkład w zwiększenie skuteczności egzekwowania PWI przez UE³⁰.

Działanie 7: Komisja ustanowi grupę ekspertów państw członkowskich ds. egzekwowania praw własności intelektualnej, gdzie państwa członkowskie mogą wymieniać najlepsze

²⁶ Dz.U. C 129 z 26.5.2005, s. 3.

²⁷ Tamże.

²⁸ Szczególnie w ramach unijnego planu działań w obszarze ceł lub przez unijne instrumenty walki z poważną przestępczością i zorganizowaną przestępczością, zob. Dz.U. C 80 z 19.3.2013 r., s. 1.

²⁹ mogłoby również nadzorować wykorzystanie wspólnych narzędzi, takich jak baza danych dotycząca egzekwowania PWI czy opracowane przez obserwatorium ACIST.

³⁰ Zakres kompetencji i mandat grupy ekspertów zostaną określone decyzją Komisji w 2014 r.

praktyki dotyczące działań wszystkich swoich odpowiednich organów w UE i dzielić się informacjami o skutkach wdrożenia tego planu działania.

3.2. Szkolenia dla organów krajowych w obrębie jednolitego rynku

Szkolenie organów krajowych w celu uwzględnienia tendencji i modeli biznesowych związanych z działalnością naruszającą PWI, a także wymiany najlepszych praktyk w zakresie technik identyfikacji w znacznej mierze odbywa się na szczeblu krajowym. Ponadto, nawet w przypadku, gdy uda się przeprowadzić szkolenia transgraniczne i działania na rzecz budowania wiedzy, to często ograniczają się one do jednego rodzaju organu egzekwowania prawa, nie traktując przekrojowo wszystkich zainteresowanych władz. W kontekście jednolitego rynku zachodzi zatem pilna potrzeba opracowania programów szkoleniowych dotyczących transgranicznych metod egzekwowania praw WI. W 2012 r. i 2013 r. obserwatorium prowadziło seminaria służące budowaniu wiedzy dla urzędników organów ścigania na temat podrobionych pestycydów i przestępczości farmaceutycznej. Na tej podstawie należałoby obecnie rozważyć program szkoleń dla urzędników krajowych zaangażowanych w egzekwowanie własności intelektualnej w terenie. Tymczasem Wspólnotowy Urząd Ochrony Odmian Roślin (CPVO) zorganizował w maju 2013 r. seminarium o egzekwowaniu praw do ochrony odmian roślin adresowane do wszystkich kategorii praktyków wyspecjalizowanych w tej dziedzinie. W 2014 r. obserwatorium będzie nadal dopracowywało kompleksowy zestaw sektorowych programów szkoleniowych z zakresu egzekwowania przepisów WI, dla organów państw członkowskich. Programy te są skoordynowane z Europolem, Eurojustem, Europejskim Kolegium Policyjnym (CEPOL) i CPVO.

Równolegle trwa opracowywanie szkoleń dla prawników w UE zainteresowanych prawem własności intelektualnej, co może również prowadzić do skutecznej poprawy egzekwowania praw własności intelektualnej i egzekucji odszkodowania.

W tym celu Komisja będzie propagowała szkolenia dla prawników w zakresie unijnego prawodawstwa PWI, w szczególności wykorzysta w jak największym stopniu europejski portal e-Justice³¹, rozpowszechniając gotowe materiały szkoleniowe.

Działanie 8: Komisja będzie wspierać obserwatorium w pracach nad wszechstronnym zbiorem sektorowych programów szkoleniowych w zakresie egzekwowania praw własności intelektualnej przeznaczonych dla organów państw członkowskich w kontekście jednolitego rynku.

3.3. Odpowiedzialność publicznych zlecniodawców za przegląd zamówień publicznych na produkty potencjalnie wiążące się z naruszeniem WI

W ramach udzielania zamówień publicznych w Unii mogą zdarzyć się przypadki wprowadzenia do usług sektora publicznego produktów naruszających prawa WI. W

³¹ Zob.: e-justice.europa.eu.

pierwszym etapie, w 2014 r., Komisja będzie wspierać lepszą wymianę informacji w tych kwestiach między organami publicznymi państw członkowskich, a także przeprowadzi w tym celu konsultacje na forum grupy ekspertów państw członkowskich ds. zamówień publicznych. Warsztaty tematyczne zorganizowane przez obserwatorium, umożliwią również władzom publicznym z różnych państw członkowskich omówienie problemów, jakie napotyka, a także wymianę najlepszych praktyk. Ponadto Komisja przeprowadzi pierwszy sektorowy pilotaż poprzez kontrolę zamówień publicznych w sektorze medycznym, aby ocenić skalę problemu w tej dziedzinie. Na podstawie tych działań Komisja publikuje i propaguje wytyczne dotyczące metodyki wsparcia organów publicznych w wykrywaniu podrobionych produktów wprowadzanych do obrotu w sektorze usług publicznych i zapobieganiu takim praktykom.

Działanie 9: Komisja zamierza opracować, propagować i opublikować wytyczne dotyczące najlepszych praktyk dla organów publicznych, służących unikaniu zakupu podrabianych towarów.

4. POPRAWA MONITOROWANIA I ORIENTACJI POLITYKI EGZEKWOWANIA WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ.

4.1. Analiza trendów w sferze WI oraz w działalności łamiącej PWI

Z punktu widzenia interesu publicznego założenia polityki egzekwowania praw własności intelektualnej powinny być ukierunkowane na te działania naruszające prawo na skalę komercyjną, które najczęściej szkodzą inwestycji w twórcze innowacje i powodują największe szkody z punktu widzenia dobrobytu konsumentów i wzrostu gospodarczego. W tym kontekście należy obiektywnie określić, które sektory o dużym nasyceniu WI ponoszą najbardziej poważne szkody z działalności naruszającej PWI, a następnie monitorować je systematycznie tak, ażeby narzędzia polityki określone w niniejszym komunikacie tudzież prawne ścieżki dochodzenia roszczeń były skuteczne. We wrześniu 2013 r. Europejski Urząd Patentowy (EPO) wraz z Urzędem Harmonizacji Rynku Wewnętrznego ogłosiły badanie mające przynieść wstępną ocenę sektorów o największym nasyceniu WI w całej UE³². Owoce drugiego etapu sprawozdania EPO i UHRW na temat sektorów o największym nasyceniu WI będą opublikowane jesienią 2014 r.³³.

Gdy tylko rozpoznamy sektory o największym nasyceniu WI, konieczne będzie zastosowanie rzetelnych metod dla oszacowania skali naruszeń WI na skalę komercyjną w tych sektorach³⁴. Wraz z obserwatorium, Komisja przedstawi do 2015 r. zestaw przejrzystych i

³² *Nasycone prawami własności intelektualnej gałęzi przemysłu, op. cit.*

³³ Analiza baz danych dotyczących przedsiębiorstw pomoże ustalić sektory o największym nasyceniu WI na poziomie krajowym, oszacować ich wkład w gospodarkę poszczególnych państw członkowskich, i wreszcie ocenić, w jakim stopniu MŚP korzystają z praw własności intelektualnej.

³⁴ W roku 2012 natomiast ukończony został przywołany wyżej raport RAND Europe opracowany dla Komisji (*Measuring IPR infringements in the internal market*. Zob.: rand.org/randeurope) agregujący dane z około 200 poprzednich badań - z uwzględnieniem ich metodologicznych silnych i słabych stron

praktycznych wzorów pomocnych dla oszacowania tendencji działalności naruszającej PWI w sektorach o znacznym nasyceniu WI.

Z kolei w odniesieniu do sektorów o znacznym nasyceniu WI oferujących swoje produkty w Internecie i skonfrontowanych z konkurencją „bezpłatnych” nielegalnych produktów naruszających PWI, Komisja przeprowadzi badanie w celu oceny skutków wypychania z rynku legalnych produktów za sprawą wyrobów naruszających PWI. Zakończenie tych prac nastąpi przed końcem 2014 r. Wraz z obserwatorium Komisja rozpoczyna również badanie dotyczące naruszeń licencji *creative commons* przez podmioty popełniające naruszenie PWI w celu zawłaszczenia dzieł stanowiących własność publiczną. Ponadto obserwatorium podejmie badania w zakresie zachowań i postaw osób z młodego pokolenia w odniesieniu do wzorców konsumpcji produktów, do których prawa własności intelektualnej mają zastosowanie.

W kontekście prowadzonych prac w dziedzinie polityki celnej, Komisja będzie nadal gromadzić i udostępniać dane na temat produktów zatrzymanych przez organy celne na granicach zewnętrznych UE. Informacje te będą uzupełniane przez dane dotyczące naruszeń PWI odnotowanych w obrębie jednolitego rynku³⁵. Równoległe, obserwatorium, z pomocą odpowiednich organów krajowych, pracuje nad stworzeniem bazy danych orzecznictwa obejmującego przypadki łamania prawa własności intelektualnej.

W celu zapewnienia, by te zbiory danych stosowane były w dobrej wierze, w celu zapewnienia polityki egzekwowania praw własności intelektualnej opartej na przejrzystych podstawach ekonomicznych, poczynając od 2014 r. Komisja zamierza przedstawiać sprawozdania gospodarcze w tej dziedzinie. Będą one służyć jako narzędzie monitorowania polityki Komisji wobec działalności naruszającej PWI na skalę komercyjną.

Działanie 10: Komisja opublikuje dwuletni raport o skutkach gospodarczych unijnej polityki w dziedzinie WI, który będzie skuteczniejszym narzędziem monitorowania postępów w realizacji nowej unijnej polityki egzekwowania PWI, jaką zarysowuje niniejszy komunikat.

---

oraz zakresu badanych danych. Na tej podstawie Komisja zaproponowała opartą na wzajemnej ocenie metodologię, która mogłaby być stosowana w celu oszacowania poziomu działalności naruszającej PWI w gospodarce.

³⁵

Dane te będą gromadzone za pomocą narzędzia wsparcia rozpoznania w zakresie podrabiania towarów (ACIST) opracowanego staraniem UHRW przy udziale Europolu: <https://www.tmdn.org/enforcementintelligence-webapp/>